

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Tomáše Vajnara a soudkyň JUDr. Dany Slavíkové a Mgr. Adély Kaftanové ve věci žalobce : **Petr C .** , nar. xxx, bytem xxx, zast. JUDr. Petrou Carvanovou, advokátkou se sídlem kanceláře Huťská 1383, 272 01 Kladno, proti žalovanému : **Česká republika – Ministerstvo spravedlnosti** se sídlem Vyšehradská 16, 128 10 Praha 2, jehož jménem jedná Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových se sídlem Rašínovo nábřeží 390/42, 120 00 Praha 2, o náhradu škody a přiměřené zadostiučinění za nemajetkovou újmu, k odvoláním žalobce i žalovaného proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 20. dubna 2015 č.j. 11C 15/2013 - 449,

t a k t o :

I. Odvolání žalovaného **s e o d m í t á .**

II. Odvolání žalobce směřující proti zamítavému výroku ve věci samé ad II.) ohledně částky 6.893,- Kč s úrokem z prodlení za dobu od 10.11.2013 do zaplacení **s e o d m í t á .**

III. Rozsudek soudu I. stupně **s e** v zamítavém výroku ve věci samé ad II.) ohledně částky 596.000,- Kč s úrokem z prodlení ve výši 7,05% p.a. za dobu od 10.11.2013 do zaplacení **m ě n í** tak, že žalovaný je povinen zaplatit žalobci částku 250.000,- Kč s úrokem z prodlení ve výši 7,05% p.a. za dobu od 10.11.2013 do zaplacení do 15 dnů od právní moci rozsudku, jinak se tento výrok potvrzuje.

IV. Rozsudek soudu I. stupně **se** v zamítavém výroku ve věci samé ad III.) a ve výroku o nákladech řízení (ad V.) **zrušuje** a věc **se** v tomto rozsahu **vrací** soudu I. stupně k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í

Napadeným rozsudkem soud I. stupně uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobci částku 324.324,73 Kč se 7,05% úrokem z prodlení p.a. za dobu od 10.11.2013 do zaplacení do 15 dnů od právní moci rozsudku (výrok I.), zamítl žalobu, jíž se žalobce domáhal zaplacení částky 618.022,27 Kč se 7,05% úrokem z prodlení p.a. za dobu od 10.11.2013 do zaplacení a 7,05% úroku z prodlení p.a. z částky 1.033.741,- Kč za dobu od 3.5.2013 do 9.11.2013 (výrok II.), zamítl žalobu, aby žalovanému byla uložena povinnost zaslat žalobci písemnou omluvu tohoto znění : „Vážený pane inženýre, přijměte omluvu za všechny negativní následky, které Vám nezákonné trestní stíhání vedené pod sp. zn. 52 T 8/2009 způsobilo, stejně tak za zdlouhavě vedené řízení, za neoprávněné odposlechy, neoprávněné omezení Vaší osobní svobody a v neposlední řadě za nezákonně provedenou domovní prohlídku ve Vašem bydlišti.“ (výrok III.), zastavil řízení co do částky 91.394,- Kč se 7,05% úrokem z prodlení p.a. za dobu od 3.5.2013 do zaplacení (výrok IV.) a uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení částku 45.170,50 Kč k rukám jeho zástupkyně do 15 dnů od právní moci rozsudku (výrok V.). Napadeným rozsudkem bylo rozhodováno o žalobních návrzích, jimiž se žalobce dle zák. 82/1998 Sb., o odpovědnosti státu za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, domáhal náhrady souhrnu škod a nemajetkových újem způsobených mu v souvislosti s trestním stíháním pro trestný čin zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby dle ust. § 148 odst. 1, 2 a 3, písm. a), odst. 4 tr. zák. ve spolupachatelství, které proti němu bylo vedeno od 9.5.2005 do 11.12.2012, kdy nabyl právní moci zprošťující rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem v řízení vedeném pod sp. zn. 52 T 12/2008.

Vzhledem k tomu, že žalovaný napadl vyhovující rozhodnutí soudu I. stupně o žalobcově požadavku na finanční náhradu nemajetkové újmy způsobené mu dvoudenním zadržením v cele předběžného zadržení na počátku trestního stíhání (žalobce žádal nejprve částku 4.000,- Kč a poté, co žalovaný dobrovolně poskytl odškodnění ve výši 1.000,- Kč, žádal částku 3.000,- Kč), odmítl odvolací soud odvolání žalovaného podle ust. § 218 písm. c) o.s.ř. ve spojení s ust. § 202 odst. 2 o.s.ř. jako nepřipustné. Stejně odvolací soud postupoval i v případě odvolání žalobce směřujícího proti zamítavému rozhodnutí soudu I. stupně ohledně jeho požadavku na zaplacení částky 6.893,- Kč s příslušenstvím, žádané z titulu náhrady škody způsobené poničením zámku a kování dveří a znečištěním kobereců při domovní prohlídce, která se odehrála v žalobcově domě dne 9.5.2005.

Odvolací soud tedy věcně projednal jen odvolání žalobce směřující proti zamítavému rozhodnutí soudu I. stupně ohledně částky 596.000,- Kč se zákonným úrokem z prodlení za dobu od 10.11.2013 do zaplacení, požadované žalobcem jako finanční zadostiučinění za část nemajetkové újmy způsobené mu trestním stíháním, a to za újmu způsobenou mu konkrétně v období od 27.4.2006 (ode dne účinnosti zák. č. 160/2006 Sb.) do 11.12.2012 (do skončení trestního stíhání), a proti zamítavému rozhodnutí soudu I. stupně o požadavku žalobce na písemnou omluvu citovanou ve výroku ad III.) napadeného rozsudku.

Žalobci byla dílem mimosoudně vyplacena (ve výši 88.875,- Kč) a dílem rozsudkem soudu I. stupně pravomocně přiznána (ve výši 11.125,- Kč) finanční náhrada nemajetkové újmy způsobené mu nepřiměřenou délkou předmětného trestního stíhání. Celkem jde o náhradu ve výši 100.000,- Kč. Žalobci byla dílem mimosoudně (ve výši 1.000,- Kč) vyplacena a dílem pravomocně rozsudkem soudu I. stupně přiznána (ve výši 3.000,- Kč) náhrada nemajetkové újmy způsobená mu dvoudenním omezením osobní svobody na počátku předmětného trestního stíhání. Celkem jde o částku 4.000,- Kč. Dále byla žalobci napadeným rozsudkem pravomocně přiznána finanční náhrada nemajetkové újmy způsobené mu trestním stíháním v období od 9.5.2005 (ode dne zahájení trestního stíhání) do 26.4.2006 (do dne účinnosti zák. č. 160/2006 Sb.) ve výši 116.000,- Kč. Za období od 27.4.2006 do 11.12.2012 byla žalobci napadeným rozsudkem pravomocně přiznána jako náhrada nemajetkové újmy způsobené trestním stíháním částka 184.000,- Kč. Soud I. stupně tedy jako celkovou sumu finanční kompenzace za nemajetkovou újmu způsobenou žalobci předmětným trestním stíháním přiznal částku 300.000,- Kč.

Rozhodnutí o náhradě posledně zmíněné imateriální újmy (resp. o náhradě dvou újem, časově žalobcem oddělených pro rozdílnost jejich právní kvalifikace) soud I. stupně opřel o tato podstatná zjištění : Usnesením Policie ČR ze dne 9.5.2005 č.j. FIPO-25/UL-ND-2005 bylo zahájeno trestní stíhání žalobce pro trestný čin zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby dle ust. § 148 odst. 1, 2 a 3, písm. a), odst. 4 tr. zák. ve spolupachatelství, kdy obvinění měli navýšit u společnosti Venex Trading s.r.o. přijatá zdanitelná plnění za fiktivně odebrané zboží, a neoprávněně tak byl uplatněn odpočet DPH na vstupu. Řízení probíhalo proti 11 obviněným, musela být shromážděna celá řada listinných důkazů, vypracovány znalecké posudky, provedeny výsledky, bylo nutno spolupracovat při získávání důkazů se zahraničím. Věc byla jednou vrácena k došetření státním zástupcem a jednou byla věc vrácena státnímu zástupci k došetření soudem (toto rozhodnutí odvolací soud posléze zrušil). Dne 26.9.2012 byl vydán rozsudek, při němž byli obžalovaní Josef V., Jiří P. a Stanislav N. uznáni vinnými a ostatní obžalovaní (mimo jiné žalobce) byli podle ust. § 226 písm. c) tr. řádu zproštěni obžaloby. Rozsudek ve vztahu k žalobci nabyl právní moci dne 11.12.2012. Žalobce byl ve vztahu ke společnosti Venex Trading s.r.o. až od konce roku 2003 na základě vize, že zrealizuje projekt v zahraničí, který bude odborně zaštit'ovat. Žalobce nepřišel do styku s fakturami o fiktivním odebrání zboží, nijak nemohl ovlivnit jejich vystavení a daňové zpracování, vůbec netušil, že u zmíněné společnosti dochází k daňovým únikům. Žalobce je uznávaným vědeckým pracovníkem a autorem inovativní technologie výroby vody z kejdy. V žalobcově bydlišti došlo na začátku trestního stíhání k razantnímu policejnímu zásahu, proběhla důkladná domovní prohlídka a žalobce byl omezen po dobu 48 hodin na osobní svobodě. Žalobce se snažil získat zpět policií zabavené doklady (s předmětem trestního stíhání nesouvisející) - neúspěšně. Při domovní prohlídce mu byla zabavena i data z vědecké činnosti. Na žalobce trestní stíhání intenzivně působilo jak na počátku, tak po celou dobu jeho trvání. Žalobce pocít'uje vjemy z trestního stíhání dodnes, měl stavy, kdy nemohl spát, jeho duševní činnost byla naprosto blokována, došlo k útlumu jeho profesního života. Žalobce musel vynaložit velké úsilí k tomu, aby se opět dostal do potřebného vzorce uvažování. V průběhu trestního stíhání nebyl schopen myslet na nic jiného, než na stíhání, neúčastnil se běžného rodinného života, odmítal s rodinou jezdit na dovolenou, nekomunikoval s rodinnými příslušníky. Nejpodstatnější bylo omezení jeho profesní výkonnosti, problém byl i při kontaktu s vědeckými pracovišti, například při účasti ve vědeckých soutěžích bylo odkazováno na žalobcovo trestní stíhání. O trestním stíhání proběhla zpráva i v médiích – celostátním deníku.

Zjištěné skutečnosti soud I. stupně posuzoval podle ust. § 1 odst. 1, § 2, § 5, § 7 odst. 1, § 8 odst. 1 a § 31a odst. 1 zák. č. 82/1998 Sb. Dovodil existenci všech tří podmínek vzniku odpovědnosti státu za tvrzenou nemajetkovou újmu způsobenou žalobci nezákonným trestním stíháním v rozhodném období (od účinnosti zák. č. 160/2006 Sb. do skončení trestního stíhání). Za nezákonné rozhodnutí pokládal v souladu s ustálenou judikaturou Nejvyššího soudu (např. rozsudek ze dne 31.3.2003 sp. zn. 25 Cdo 1487/2001) zahájení trestního stíhání, které posléze skončilo zproštěním obžaloby. Na základě učiněných skutkových zjištění uzavřel, že žalobce prokázal i vznik imateriální újmy způsobené mu předmětným trestním stíháním, přitom se podrobně zabýval tím, do jaké míry byla naplněna judikatorně vymezená kritéria, která pravidelně indikují rozsah způsobené nemajetkové újmy tohoto druhu (viz. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27.6.2012 sp. zn. 30 Cdo 2813/2011). Zabýval se tedy povahou předmětné trestní věci, délkou trestního řízení, následky způsobenými trestním řízením v osobnostní sféře poškozeného žalobce a přihlížel i k okolnostem, které trestní stíhání poškozeného žalobce provázely, tj. k aktivní žalobcově obraně a k důvodům, pro které došlo k zproštění obžaloby. Soud I. stupně zdůraznil, že žalobce byl stíhán pro trestný čin, za nějž mu hrozil trest odnětí svobody v rozmezí 5 až 12 let, byl tedy nutně vystaven hrozbě uložení nepodmíněného trestu, trestní stíhání trvalo přitom 7 let a bezmála 8 měsíců. Dle obvodního soudu povaha trestní věci nezapříčinila mediální zájem o žalobcovu osobu (pozornost byla věnována zejména obžalovaným B. a V.) a s postupem času zájem médií o věc upadal; žalobce nadto nebyl vystaven důsledkům řízení odvolacího, jemuž by mohla být věnována další mediální pozornost, neboť zprošťující rozsudek soudu I. stupně nabyl právní moci. Soud I. stupně nicméně vzal v úvahu, že počátek trestního stíhání byl pro žalobce spojen s pocity strachu a beznaděje a obavami o osoby blízké (bezúhonný žalobce byl omezen na osobní svobodě a podroben razantní domovní prohlídce). Celé trestní stíhání bylo dle soudu I. stupně citelným zásahem do žalobcova života, který je člověkem bezúhonným, vědeckým pracovníkem, autorem vysoce perspektivních technologií. Trestní stíhání žalobcovu vědeckou činnost zcela přerušilo, jeho život ztratil smysl, po určitou dobu byl ochromen běžný chod rodinných záležitostí. Žalobce si pak nutně musel uvědomovat, že jeho útrapy vnímaly jeho děti a manželka, a nutně negativní dopady trestního stíhání na rodinné příslušníky vnímal jako újmu vlastní. Negativně byla žalobcem vnímána i ztráta možnosti uplatnit se ve svém oboru v důsledku nutnosti věnovat se obhajobě. Soud I. stupně tedy uzavřel (na základě dojmu získaného z výpovědi žalobce a členů jeho rodiny), že žalobci vznikla újma ztotožnitelná se subjektivními pocity frustrace, obav a beznaděje a že dotčení žalobcovy cti a soukromí trestním stíháním (vzhledem k tomu, že žalobcovu trestnímu stíhání se nedostalo významné negativní publicity) ustupuje před dopady způsobenými subjektivním vnímáním nastalé situace samotným žalobcem. Adekvátním odškodněním, které zohledňuje vysokou míru naplnění výše zmíněných judikatorních kritérií a které odpovídá i zásadě, že výše zadostiučinění nesmí být v rozporu s obecně sdílenou představou spravedlnosti (viz. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27.6.2012 sp. zn. 30 Cdo 2813/2011), je dle názoru soudu I. stupně finanční suma 300.000,- Kč - z toho částka 116.000,- Kč jako odškodnění za újmu způsobenou žalobci v období od počátku trestního stíhání do účinnosti zák. č. 160/2006 Sb. (odškodňované cestou právní úpravy ochrany osobnosti) a částka 184.000,- Kč za újmu, která se v žalobcově sféře projevila v období od účinnosti zmíněného zákona do konce trestního stíhání.

Vlastní volbu výše přiznané finanční sumy soud I. stupně odůvodnil poukazem na ust. § 13 o.z., podle něhož každý, kdo se domáhá právní ochrany, může důvodně očekávat, že jeho právní případ bude rozhodnut obdobně jako jiný právní případ, který již byl rozhodnut a který se s jeho právním případem shoduje v podstatných znacích; byl-li právní případ rozhodnut jinak, má každý, kdo se domáhá právní ochrany, právo na přesvědčivé vysvětlení důvodu této

odchyly. Z odůvodnění napadeného rozsudku je patrné, že soud I. stupně pokládá přiznané zadostiučinění za vysoké - ve vztahu k obvykle přiznávaným částkám z titulu náhrady nemajetkové újmy způsobené nezákonným trestním stíháním. Soud I. stupně poukázal na rozhodnutí ve věci vedené před ním pod sp. zn. 11 C 19/2014, kdy v obdobném případě za postižení profesního života poškozeného (zproštění služby policejního ředitele) a jeho rodinného života bylo přiznáno zadostiučinění v penězích v částce 225.000,- Kč. Dále obvodní soud poukázal na věc řešenou nálezem Ústavního soudu ze dne 31.5.2012 sp. zn. I. ÚS 3016/11, v němž byla dostatečným odškodněním ve věci výrazněji medializované co do následků trestního stíhání a v osobnostní sféře srovnatelné (zásah do rodinného života) shledána částka ve výši 100.000,- Kč.

Úrok z prodlení (mj. jiné z přiznané sumy 300.000,- Kč) soud I. stupně žalobci přiznal v souladu s ust. § 15 odst. 2 zák. č. 82/1998 Sb. ode dne 10.11.2013, tj. od prvního dne následujícího po uplynutí 6 měsíců od uplatnění nároku u Ministerstva spravedlnosti; výše přiznaného úroku vychází z ust. § 1 nař. vlády č. 142/1994 Sb.

Požadavek žalobce na poskytnutí omluvy ve znění uvedeném ve výroku ad I.) soud I. stupně zamítl pro promlčení nároku, neboť žalovaný promlčení namítl. Omluva je samostatným satisfakčním nárokem odškodňujícím nesprávný úřední postup či nezákonné rozhodnutí a je zcela v dispozici poškozeného, zda takový nárok uplatní v zákonné promlčecí lhůtě (srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 23.4.2013 sp. zn. 30 Cdo 2387/2012). Soud I. stupně předpokládal, že promlčecí lhůta ve vztahu k tomuto uplatněnému nároku počala běžet právní mocí rozsudku, jímž byl žalobce zproštěn obžaloby, tj. dnem 11.12.2012. Délka promlčecí lhůty je pak dle názoru obvodního soudu šestiměsíční, neboť jde o nárok na náhradu nemajetkové újmy způsobené nezákonným rozhodnutím. Posledním dnem promlčecí lhůty tedy byl den 11.6.2013. Vzhledem k tomu, že žalobce uplatnil nárok na omluvu u soudu až dne 5.12.2014, promlčel se uplatněný nárok ještě před uplatněním u soudu (tento nárok nebyl u Ministerstva spravedlnosti dle ust. § 14 zák. č. 82/1998 Sb. předběžně uplatněn). Soud I. stupně neshledal, že by námitka promlčení ze strany žalovaného byla uplatněna v rozporu s dobrými mravy, v tomto ohledu odkázal na argumentaci uvedenou v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 13.4.2011 sp. zn. 28 Cdo 3100/2009 a zdůraznil, že žalovaný nijak neznemožnil žalobci nárok na omluvu včas uplatnit.

Výrok o náhradě nákladů řízení soud I. stupně odůvodnil ustanovením § 142 odst. 3 o.s.ř. ve spojení s ust. § 146 odst. 2 o.s.ř. Vzal v úvahu, že u některých nároků bylo žalovaným částečně dobrovolně plněno (a žaloba byla proto žalobcem vzata zpět) a že v případě náhrady nemajetkové újmy způsobené trestním stíháním závisí rozhodnutí o výši plnění na úvaze soudu. Proto za žalobcův úspěch pokládal i částečné zastavení řízení ohledně některých nároků a nepřihlížel k částečnému zamítnutí požadavku na náhradu nemajetkové újmy způsobené samotným trestním stíháním. Procesní úspěch žalobce tedy stanovil z 94,3%. Se zřetelem k tomu označil žalobcův neúspěch za nepatrný a přiznal mu proti žalovanému plnou náhradu nákladů řízení.

Žalobce své včasné odvolání proti rozhodnutí soudu I. stupně o zamítnutí dalšího finančního odškodnění za újmu způsobenou nezákonným trestním stíháním v období od 27.4.2006 do prosince 2012 odůvodnil tak, že prvoinstanční soud v rozsudku nedokázal správně posoudit intenzitu dopadu stíhání do žalobcova života, což se odrazilo v nedostatečné výši přiznaného odškodnění. Žalobce předně nesouhlasil s názorem soudu I. stupně, že se mu nedostalo výrazné negativní publicity. Žalobce byl vyobrazen v celostátním deníku Právo ze dne 27.9.2012 v článku s názvem „xxx“ se třemi osobami, které byly obžaloby zproštěny, a s

Josefem V., který byl uznán vinným. V místě svého bydliště a pracoviště byl (a je) žalobce známou osobou a ti, kteří si novinové články přečetli, věděli, že se jedná o něho. Obecný pohled na zprošťovací kauzy je takový, že dotyční měli štěstí, že jim trestná činnost nebyla prokázána. I žalobce se s tímto postojem setkal, kdy s ním například byla ukončena další spolupráce. Nejpodstatnější však je, že soud I. stupně dostatečně neuvážil zásah do žalobcova vědeckého a profesního života. Žalobce ztratil nejlepší léta v produktivním věku a profesi se nevěnoval natolik, nakolik by bylo třeba, aby dosáhl takových vědeckých úspěchů, jakých dosahuje nyní. V okruhu stejně vzdělaných osob, jako je žalobce, se jakýkoli negativní stín vnímá hůře. Poukázal rovněž na částky, jichž se jako přiměřeného odškodnění dostalo na základě soudních rozhodnutí osobám nikoli trestně bezúhonným, které byly bezdůvodně stíhány kratší dobu než žalobce a které byly ohroženy nižšími tresty, než on (věci projednávány Nejvyšším soudem pod sp. zn. 30 Cdo 2813/2011 sp. zn. 30 Cdo 827/2014 a sp. zn. 30 Cdo 1684/2010). Žalobce proto navrhl, aby odvolací soud napadený zamítavý výrok ohledně částky 596.000,- Kč s úrokem z prodlení přisl. změnil tak, že mu bude přiznána i tato suma.

Odvolání proti zamítavému výroku ve věci samé ohledně požadavku na omluvu žalobce odůvodnil předně tak, že soud I. stupně chybně vyhodnotil otázku, zda vznesená námitka promlčení odporuje dobrým mravům. Zdůraznil, že omluva by měla být na místě vždy, stát tím dává najevo ochotu přiznat pochybení, nijak ho to finančně nezatíží a poškozenému se dostane velmi výrazné satisfakce, neboť písemná omluva se na rozdíl od peněžitého plnění nespotřebuje. Poukázal i na liknavý přístup žalovaného při předběžném projednání nároku. Žalobce pak nesouhlasil ani se samotným názorem soudu I. stupně, že žalobou uplatněný nárok na poskytnutí písemné omluvy je promlčen. Poukázal na skutečnost, že žádá omluvu nejen za nemajetkovou újmu, způsobenou trestním stíháním v období po účinnosti zák. č. 160/2006 Sb. (tam jsou právní vývody soudu I. stupně použitelné), ale také za nemajetkovou újmu způsobenou trestním stíháním před zmíněným datem a za újmu způsobenou neoprávněným omezením osobní svobody, neoprávněně provedenou domovní prohlídkou a neoprávněnými odposlechy. Takové nároky se odvíjejí od čl. 5 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, případně od ust. § 13 obč. zák., účinného do 31.12.2013. U těchto nároků se uplatní promlčecí lhůta dle ust. § 101 obč. zák., účinného do 31.12.2013, tj. tříletá lhůta s počátkem běhu ode dne, kdy právo mohlo být uplatněno poprvé, tj. od právní moci zprošťujícího trestního rozsudku.

Žalovaný navrhl potvrzení žalobcem napadených výroků rozsudku soudu I. stupně (odvolacím soudem přezkoumávaných) jako věcně správných.

Odvolací soud přezkoumal dle § 212 a § 212a o.s.ř. ve výše vymezeném rozsahu rozsudek soudu I. stupně včetně řízení, které jeho vydání předcházelo. Provedl důkaz podle ust. § 213 odst. 4 o.s.ř. žalobcem předloženými články z roku 2014 a 2015 z xxx. Poté došel k závěru, že odvolání žalobce je z převážné části důvodné.

K žalobou uplatněnému nároku na náhradu nemajetkové újmy způsobené samotným trestním stíháním v období od 27.4.2006 do 11.12. 2012 soud I. stupně opatřil dostatek skutkových zjištění, o jejichž správnosti odvolací soud nemá důvod pochybovat, a to včetně podstatného zjištění, že trestním stíháním došlo k výraznému útlumu profesního života žalobce a že intelektuální žalobcova kapacita byla blokována účastí na (pro žalobce) frustrujícím trestním stíháním. Obsah odvolacím soudem provedených listinných důkazů potvrzuje skutečnou mimořádnost současných žalobcových úspěchů na vědeckém a technologickém poli, které jsou pokračováním jeho třicetileté práce. Podle článku z března

roku 2015 se žalobcem založená společnost podílí na přípravě xxx, spolupracuje s vědci na českých univerzitách i v zahraničí a má zakázky po celém světě, včetně armádních.

I pečlivé právní posouzení zjištěných skutečností soudem I. stupně odvolací soud pokládá za - v zásadě - správné. Soud I. stupně přiléhavě dovodil existenci povinnosti státu odškodnit žalobce za nemajetkovou újmu způsobenou nezákonným trestním stíháním v rozhodném období (od účinnosti zák. č. 160/2006 Sb. do skončení trestního stíhání) a neméně přiléhavě rozvedl a zohlednil zásadní skutkové okolnosti případu při volbě formy a výše odškodnění. Zcela správně se zaměřil na judikaturně dovozená kritéria, která se v obdobných případech zpravidla vyskytují a která zpravidla mají vliv na rozsah způsobené újmy a tím i na výši případného zadostiučinění, tj. na povahu trestní věci, délku trestního řízení a následky způsobené trestním řízením v osobnostní sféře poškozené osoby. K žalobcově výtce o nedostatečném zohlednění medializace trestního stíhání je třeba připomenout, že státu nelze přičítat k tíži, že princip presumpce nevinny byl sdělovacími prostředky narušen, či dokonce, že jimi byl narušen ve značné míře. Zde totiž dochází k přetržení příčinné souvislosti mezi vedením trestního stíhání a skutečností, která újmu zakládá či zvyšuje (viz. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 3.7.2012 sp. zn. 30 Cdo 4280/2011). Skutková zjištění soudu I. stupně pak vyzdvihují, že žalobce primárně úkorně pocítoval svoji účast na trestním stíhání a nikoli negativní mediální publicitu stíhání, a na těchto skutkových závěrech pak obvodní soud stavěl své úvahy o formě a výši odškodnění. Soud I. stupně zcela správně zohlednil důvod, pro který byl žalobce zproštěn obžaloby, neboť do soukromého a osobního života jednotlivce, do jeho cti a dobré pověsti zasahuje trestní stíhání tím více, jedná-li se obvinění liché. Hledisko způsobené nemajetkové újmy je zpravidla nejintenzivněji naplněno tehdy, jestliže byl vydán zprošťující rozsudek mimo jiné proto, že nebyl prokázán skutek, pro nějž byl obžalovaný stíhán. Konečně soud I. stupně zcela správně vycházel z premisy, že forma a případná výše zadostiučinění nesmí být v rozporu s obecně sdílenou představou spravedlnosti a že v konečném důsledku musí výše soudem přiznaného zadostiučinění odpovídat výši přiznaného zadostiučinění v případech, které se v podstatných znacích (poměřovaných zejména s ohledem na uvedená kritéria) shodují. Jinak vyjádřeno, výše přiznaného zadostiučinění by se neměla, bez zjevných a podstatných skutkových odlišností konkrétního případu, podstatně odlišovat od zadostiučinění přiznaného v případě skutkově obdobném. Významnější odchylka je v tomto směru možná jen tehdy, bude-li též soudem řádně a přesvědčivě zdůvodněna (viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 9.5.2012 sp. zn. 30 Cdo 3867/2011).

Posledně uvedené dvě judikatorní zásady však dle názoru odvolacího soudu výsledná výše odškodnění přiznaná soudem I. stupně nenaplnuje. Odvolací soud souhlasí se žalobcovou argumentací v tom smyslu, že v jeho případě výše přiznaného zadostiučinění, a to i s ohledem na samostatně přiznané zadostiučinění za nemajetkovou újmu způsobenou nepřiměřenou délkou trestního řízení a zadostiučinění přiznaného za omezení osobní svobody v cele předběžného zadržení po dobu dvou dnů, neodpovídá obecně sdílené představě spravedlnosti a jeví se vedle peněžní satisfakce přiznané za obdobnou újmu v jiných případech jako příliš nízká. Soud I. stupně konkrétně výši přiznaného zadostiučinění poměřoval s případem řešeným v nálezu Ústavního soudu ze dne 31.5.2012 sp. zn. I. ÚS 3016/11 a dále s případem řešeným soudem I. stupně pod sp. zn. 11 C 19/2014, jehož konkrétní skutkové okolnosti odvolacímu soudu blíže známy nejsou.

Případ řešený Ústavním soudem pod sp. zn. I. ÚS 3016/11 se s žalobcovým případem shoduje ve výrazném zásahu trestního stíhání do rodinného života a v razantním počátku trestního stíhání (frustrující domovní prohlídka). Domovní prohlídka způsobila v Ústavním

soudem řešeném případě negativní následky na psychickém zdraví sedmileté dcery stíhaného. Obdobný je rovněž výsledek trestního stíhání. Nelze však nevidět, že rodině poškozeného se dostala nejen částka 100.000,- Kč, jak uvedl soud I. stupně, nýbrž i další odškodnění 2x 50.000,- Kč za újmu způsobenou manželce a dceři. Nejpodstatnější rozdíl však odvolací soud shledává v tom, že trestní stíhání, byť bylo výrazněji medializované, trvalo pouhých 11 měsíců a nedošlo při něm k zásahu do profesního života stíhaného. Byť soud I. stupně zdůraznil, že újmu způsobenou nejistotou ohledně výsledku trestního stíhání odškodňoval samostatně a délku samotného trestního stíhání v kritériích, na nichž založil úvahy o intenzitě majetkové újmy způsobené samotným trestním stíháním, upozadil, nelze přehlízet, že v žalobcově případě se délka trestního stíhání projevila nejen v dlouhotrvajícím stavu nejistoty o tom, jaký bude výsledek stíhání, ale také v útlumu žalobcovy vědecké a profesní činnosti. Posledně zmíněný aspekt trestního stíhání přitom při stanovení výše odškodnění za délku trestního stíhání zohledněn nebyl. Na tomto místě je třeba znovu zopakovat, že žalobce byl vystaven hrozbě uložení nepodmíněného trestu po dobu téměř osmi let a jeho trestní stíhání se dostalo do stadia řízení před soudem (to se v případě řešeném Ústavním soudem pod sp. zn. I. ÚS 3016/11 nestalo, když trestní stíhání skončilo zastavením ve stadiu přípravného řízení).

Soudem I. stupně přiznaná výše zadostiučinění se odvolacímu soudu nejeví dostatečná především s ohledem na další dva případy řešené Ústavním soudem. Ve věci vedené pod sp. zn. I. ÚS 4002/14 (v usnesení ze dne 30.7.2015) byla shledána dostatečnou výše zadostiučinění 150.000,- Kč za dopad stíhání pro trestné činy porušování povinnosti při správě cizího majetku, zneužití pravomoci veřejného činitele, zkreslování údajů o stavu hospodaření, jmění a podvodu, které trvalo necelé tři roky, skončilo zproštěním obžaloby, protože stíhané skutky nebyly trestným činem. Trestná činnost, která byla stíhanému kladena za vinu, souvisela s jeho činností starosty, z hlediska pracovního uplatnění neměl stíhaný v důsledku trestního stíhání zásadní potíže, významně utrpěla pověst stíhaného v místě bydliště pro medializaci trestního stíhání a stíhanému hrozil v trestní věci trest odnětí svobody nejvýše v délce tři roky. Tento případ se s případem žalobce v některých rysech shoduje, v některých se od něho výrazně odlišuje. Za podstatnou odvolací soud pokládá skutečnost, že ve zmíněném případě stíhanému hrozil mnohem nižší trest, že stíhaný byl vystaven následkům trestního stíhání po dobu necelých tří let a že nebyl z hlediska pracovního uplatnění po dobu trestního stíhání nijak výrazně omezen. Žalobce vedle toho byl ohrožen podstatně vyšší trestní sazbou po dobu téměř trojnásobnou a trestní stíhání mělo mimořádný dopad do profesního uplatnění, které je oproti běžné populaci výjimečné i z pohledu společenské prospěšnosti.

Konečně odvolací soud nemohl přehlédnout nálezu Ústavního soudu ze dne 29. dubna 2014 sp. zn. I. ÚS 2551/13, v němž byl posuzován případ podobný případu žalobcovu délkou trestního stíhání, závažností trestného činu, bezúhonností postiženého a významným dopadem trestního stíhání do profesní a rodinné sféry postiženého. V nálezu bylo shledáno nepřiměřeně nízkým odškodnění ve výši 312.000,- Kč přiznané za nemajetkovou újmu vzniklou neoprávněným a rovněž nepřiměřeně dlouhým trestním stíháním ředitelky základní školy, která byla stíhána pro trestný čin, jehož se měla dopustit v postavení starostky obce, když byla ohrožena trestem odnětí svobody v délce až 11 let. Trestně stíhaná trávila dva dny v cele předběžného zadržení, přičemž zadržet ji přijeli policisté do jejího zaměstnání ve škole, což ji dehonostovalo před kolegy a studenty a nevratně poškodilo její dobrou pověst, přispělo k jejímu přestěhování a vystavilo ji značnému stresu. Trestní stíhání přitom skončilo pravomocným zproštěním po třech letech od jeho zahájení z části proto, že se nejednalo o trestný čin a z části proto, že se obžalobou popsané jednání vůbec nestalo. Ústavní soud

vyjádřil, že okolnostmi rozhodnými pro vznik újmy hodné peněžního odškodnění mohou být např. způsob vedení řízení, procesní taktika jeho účastníků, ale i jejich individuální charakterové rysy či životní zkušenosti. Ústavnímu soudu v této souvislosti konvenuje závěr, dle něž nelze srovnávat nemajetkovou újmu spočívající např. v pocitech úzkosti, nejistoty, ve ztížení společenského postavení či poškození dobrého jména, způsobenou vedením trestního stíhání v řízení proti člověku dosud netrestanému a zastávajícímu významnou společenskou veřejnou funkci s řízením vedeným proti osobě již v minulosti vícekrát trestané, která se navíc, např. i v době předmětného trestního stíhání, nacházela ve výkonu trestu. Věc lze zjednodušeně vyjádřit jako obecně povědomý lidský příběh střetu s mocí. Stát dlouhá léta bezdůvodně trápil slušného a bezúhonného člověka, vzal mu dobrou pověst, klidný spánek a práci, kterou měl rád. Když se postižený domáhal zadostiučinění, stát se zachoval v podstatě jako opatrný úředník a jakoby na lékárnických vahách odvažoval míru své odpovědnosti, neboť se obával, že věci jako precedentu by mohli využít odvoláním na presumpci nevinny i skuteční zločinci, kterým se jejich činy nepodařilo prokázat. Nedokáže-li však podobné případy v řízení o přiznání přiměřeného zadostiučinění za nemajetkovou újmu stát odlišit a adekvátně finančně klasifikovat i ve vztahu k dalším odškodněním dotčeného subjektu, potom nemůže dostát svému poslání v demokratické společnosti a být státem skutečně právním a ústavním.

Konečně odvolací soud nemohl přehlédnout i poukaz žalobce na finanční odškodnění přiznané osobám, jež nebyly v době stíhání trestně bezúhonné a jež byly ohroženy nižším trestem a po kratší dobu, než tomu bylo u žalobce. Jde o např. o věc projednávanou před Nejvyšším soudem pod sp. zn. 30 Cdo 827/2014, v níž bylo přiznáno odškodnění ve výši 50.000,- Kč za újmu způsobenou tříletým trestním stíháním pro trestný čin pohlavního zneužívání a ohrožování mravní výchovy mládeže osobě, jež si trestní stíhání zavinila částečným doznáním (později neprokázané) trestné činnosti a které v době stíhání běžela zkušební doba podmíněného propuštění z výkonu úhrnného trestu odnětí svobody, jenž jí byl pravomocně uložen v délce 5 let mimo jiné za trestný čin pohlavního zneužívání.

Výše odškodnění, která se odvolacímu soudu jeví v žalobcově případě odpovídající, představuje částka 550.000,- Kč celkem za obě nemajetkové újmy způsobené postupně nezákonným trestním stíháním, a to i s přihlédnutím k tomu, že žalobci byla samostatně přiznána částka 100.000,- Kč za délku řízení a částka 4.000,- Kč za omezení osobní svobody. Za nemajetkovou újmu způsobenou v druhé fázi trestního stíhání tedy žalobci namísto soudem I. stupně přiznané částky 184.000,- Kč přísluší částka 434.000,- Kč. Jinými slovy, odvolací soud zvýšil soudem I. stupně přiznané odškodnění za újmu způsobenou v druhé fázi trestního stíhání o částku 250.000,- Kč. Celková přiznaná suma dle názoru odvolacího soudu lépe vystihuje vážný a opravdový zájem státu poskytnout žalobci jako bezúhonné osobě s nadstandardním společenským zapojením odškodnění za dlouholeté a zcela zbytečné útrapy. Odvolací soud proto rozsudek soudu I. stupně ve výroku pod bodem II. ohledně částky 596.000,- Kč se zákonným úrokem z prodlení za dobu od 10.11.2013 do zaplacení podle ust. § 220 odst. 1, písm. a) o.s.ř. změnil tak, že žalobci přiznal částku 250.000,- Kč s příslušenstvím, a ve zbytku zamítavé rozhodnutí soudu I. stupně dle ust. § 219 o.s.ř. potvrdil jako věcně správné.

U žalobního návrhu na poskytnutí písemné omluvy soud I. stupně předčasné předpokládal, že žalobci jím uplatňuje právo na náhradu nemajetkové újmy způsobené mu předmětným trestním stíháním v jeho druhé fázi (v období od 27.4.2006 do 11.12.2012). Takový závěr však z obsahu žalobních tvrzení nevyplývá a nevyplývá ani z textu požadované omluvy. Z obsahu žalobních tvrzení nelze dostatečně identifikovat konkrétní nárok, který

žalobce tímto žalobním návrhem uplatňuje, či rozeznat, zda uplatňuje tímto návrhem více nároků. S ohledem na dále zmíněnou rozdílnou úpravu délky promlčecí lhůty a jejího počátku u jednotlivých možných nároků je nutné doplnit, jaká imateriální újma, způsobená jakým postupem státu, má být žádanou omluvou odškodněna. Nadto žalobce požadavek na náhradu imateriální újmy formou požadované omluvy předběžně dle ust. § 14 zák. č. 82/1998 Sb. neuplatnil u příslušného Ministerstva spravedlnosti. Soud I. stupně tedy rozhodoval o žalobním návrhu při (odstranitelném) nedostatku dvou podmínek řízení, a to při nedostatku úplné žaloby a při nedostatku předběžného projednání nároku dle ust. § 14 zák. č. 82/1998 Sb. (viz. § 15 odst. 2 cit. zák.).

Přesné vysvětlení, jaká imateriální újma má být požadovanou omluvou odškodněna, včetně vysvětlení, z jakého konkrétního postupu státu se vznik této újmy odvíjí, je v posuzovaném případě nezbytné, neboť nárok na náhradu újmy způsobené omezením osobní svobody, založený omezením svobody přede dnem účinnosti zákona č. 160/2006 Sb., se promlčuje podle ust. § 101 obč. zák., účinného do 31.12.2013, v tříleté promlčecí lhůtě běžící ode dne, kdy právo mohlo být vykonáno poprvé, tj. ode dne nabytí právní moci zprošťujícího rozsudku (viz. rozsudek velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 20.6.2012 sp. zn. 31 Cdo 619/2011), a totéž platí pro nárok na náhradu nemajetkové újmy způsobené trestním stíháním v době před účinností zák. č. 160/2006 Sb., který je možné odškodnit cestou právní úpravy ochrany osobnosti (viz. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28.11.2013 sp. zn. 30 Cdo 1903/2013). Proto odvolací soud rozsudek soudu I. stupně ve výroku ve věci samé ad III.) podle ust. § 219a odst. 1, písm. a) o.s.ř. zrušil a podle ust. § 221 odst. 1, písm. a) o.s.ř. vrátil věc soudu I. stupně k dalšímu řízení.

Na soudu I. stupně tedy bude odstranění vad žaloby postupem dle ust. § 43 o.s.ř. V případě doplnění žalobního návrhu o skutková tvrzení, jaká imateriální újma má být požadovanou omluvou odškodněna a z jakého konkrétního postupu státu se vznik této újmy odvíjí, bude třeba umožnit žalobci splnit podmínku předběžného projednání nároku (výzvou k uplatnění nároku u Ministerstva spravedlnosti) v soudem stanovené lhůtě, když v řízení bude možné pokračovat až po tomto projednání. Za předběžné projednání nároku těžko v poměrech posuzované věci považovat doručení písemného rozšíření žaloby žalovanému, neboť za stát ve sporu nevystupuje k předběžnému projednání příslušné Ministerstvo spravedlnosti, nýbrž (na základě dohody mezi dotčenými organizačními složkami) Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových. Není přitom vůbec vyloučeno, že žádaná omluva (případně omluva jiného textu) bude žalobci Ministerstvem spravedlnosti z důvodu slušnosti dobrovolně poskytnuta, a dojde tak k odklizení sporu.

Neodstraní-li žalobce vady žaloby, bude na místě postup dle ust. § 43 odst. 2 o.s.ř. Neuplatní-li žalobce předběžně nárok u Ministerstva spravedlnosti, uplatní se postup dle ust. § 104 odst. 2 o.s.ř. ve spojení s ust. § 15 odst. 2 zák. č. 82/1998 Sb.

O nákladech řízení, včetně řízení odvolacího, bude rozhodnuto soudem I. stupně

v novém rozhodnutí ve věci. Nákladový výrok byl spolu s částečným zrušením výroku ve věci samé rovněž zrušen.

P o u ě n í : Proti tomuto rozsudku lze podat dovolání za podmínek uvedených v ust. § 237 o.s.ř. Takové dovolání lze podat do 2 měsíců ode dne doručení tohoto rozhodnutí k Nejvyššímu soudu České republiky u soudu, který ve věci rozhodoval v I. stupni.

V Praze dne 14. dubna 2016

JUDr. Tomáš **V e j n a r** v. r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení:
Billianová Vlastimila